

326674 - خدمتگزاری والدین بر پسران واجب است یا بر دختران؟

سوال

ما یک خانواده‌ایم که از ۹ فرزند تشکیل شده و همه متاهل هستیم و خانواده داریم. پدر ما از دنیا رفته و مادری پیر داریم که به نوبت از او نگهداری می‌کنیم و هر روز یکی از فرزندان از او مراقبت می‌کند. اما یکی از خواهران ما از نگهداری مادر عذر خواسته و این استدلال را مطرح کرده که این مسئولیت پسران است نه دختران، زیرا حق شوهر و فرزندان برای زن واجب‌تر از حق پدر و مادر است، چنانکه در شرع آمده و برخی از علما بنا بر ادعایش به او چنین فتوا داده‌اند. آیا این حرف خواهرمان درست است؟ و آیا شرع حنیف چنین گفته است؟ با علم به اینکه او خودش شاغل است و بیشتر روز در خانه نیست و گاه برای چند روز به مسافرت می‌رود و این جاها اصلاً خدمت شوهر و فرزندانش را بهانه نمی‌کند.

پاسخ مفصل

اگر یکی از والدین نیاز به خدمت و مراقبت داشت این کار بر همه فرزندانشان - پسر و دختر - واجب می‌شود و باید این کار را یا خودشان انجام دهند یا کسی را برای این کار به خدمت گیرند.

سفارینی در «غذاء الألباب» (۱/ ۳۹۰) می‌گوید: «و از جمله حقوق آنان (یعنی والدین) خدمتگزاری به آنان در صورت نیازشان یا در صورت نیاز یکی از آنان است».

و در دایرة المعارف فقهی (۱۹/ ۳۹) آمده است: «اما خدمتگزاری پدر و مادر توسط فرزند یا استخدام کسی توسط او برای این کار بدون هیچ اختلافی جایز و بلکه از جمله نیکوکاری است که شرع به آن امر کرده و ممکن است خدمت به والدین یا گرفتن خدمتگذار برای آنان در صورت نیاز واجب شود و در این صورت نباید برای این کار از آنان اجرت بگیرد زیرا این کار برای او الزامی است و کسی که حق واجب دیگری را برای او انجام دهد گرفتن اجرت برایش جایز نیست».

این خدمت برای همه شما واجب است اما زن اگر شوهرش او را از خدمتگزاری به پدر و مادرش باز بدارد در این صورت حق شوهر مقدم است ولی می‌تواند به جای آن کسی را برای خدمتگزاری او اجاره کند یا در اجرت این کار مشارکت کند و این در صورتی است که توانایی مالی داشته باشد، اما اگر شوهرش مانع او نمی‌شود خدمتگزاری پدر و مادر بر او و دیگران برادران و خواهرانش واجب است.

برای شوهر اهل مروت نیز شایسته نیست که مانع از این کار شود به ویژه اگر این خدمتگزاری بیشتر از یک یا دو روز در هفته نباشد.

سپس اگر مادر نیازمند این است که زنی خدمتگزاری او را انجام دهد در این حالت دخترانش اولی هستند به ویژه اگر زنانی برای این کار نباشند یا آنکه مادرشان دوست نداشته باشد که غریبه‌ها از اسرار او مطلع شوند. بنابراین لازم است که خواهرتان را نصیحت کنید و اهمیت این نیکوکاری و خطر عقوق والدین را برای او شرح دهید و بگویید که برای خدمتگزاری مادر، دختر بیشتر از پسر در اولویت است زیرا مراقبت از سالمندان گاه نیازمندان کشف عورت است و کشف عورت زن در برابر دخترش حکمش سبکتر از کشف آن در برابر پسر است. والله اعلم.